

SZERKESZTŐI ELŐSZÓ

A demográfiai folyamatok a képzési rendszerrel összefüggésben több szempontból elemezhetők. Egyfelől értelmezhetők úgy, mint amelyek a képzési rendszer bemeneti jellemzőit biztosítják, változásaik ezáltal kihatnak annak alakulására. Ezzel a nézőponttal tekinthető át például az oktatási rendszer különböző szintjein lezajlott bővülése, differenciálódása, avagy szelektív mechanizmusai a belépő korosztályok számára függvényében. Másfelől a képzési rendszer változásai visszahatnak a demográfiai folyamatokra. Az oktatási expanzió, annak jogszabályi megalapozottsága (például a tankötelezettségi korhatár, az egyes végzettségek megszerzéséhez előírt képzettségi előfeltételek, képzési idő stb.) révén vagy az adott térben és időben érvényes munkaerőpiaci és társadalmi normákon keresztül hatást gyakorol a családalapításra, a gyermekvállalás idejére, a gyermekek számára. A két rendszer egymásra gyakorolt hatása nem egyszer nemcsak általában a népesedéspolitika és az oktatáspolitikai összefüggéseiben, hanem egy-egy tényezőjük mentén is – tetten érhető. Ezt az összetett folyamatot igyekszünk megjeleníteni – a teljesség igénye nélkül – jelenlegi kötetünkben.

Összeállításánál arra törekedtünk, hogy ne csak a két szakterület globális összefüggései jelenjenek meg a tanulmányokban, hanem olyan demográfiai részterületek oktatási vonatkozásai is, mint például a legnagyobb hazai etnikai kisebbség, a romák oktatási helyzete, a képzések-képzettségek területi vonatkozásai vagy a felsőoktatás tömegesedésével összefüggő jelenségek. A tanulmányok egyaránt érintik a köz- és a felsőoktatást. Célunk nem a teljességre törekvés volt, hanem inkább az aktualitásokra helyeztük a hangsúlyt, éppen ezért a tanulmányok a szerzők legfrissebb kutatásaihoz igazodnak: A szerzők nem is törekedtek feltétlenül a két szakterület manifeszt összekapcsolására. Sok esetben csak indirekt módon jelennek meg azok az oktatást érintő demográfiai összefüggések, amelyek a képzési rendszert új irányba, új képzési programok felé viszik, vagy amelyek a képzési rendszer számára új feladatokat jelölnek ki, megoldandó problémákat azonosítanak, érintsék azok az oktatás bármely szintjét vagy az oktatást igénybe vevő egyes társadalmi rétegeket.

Veroszta Zsuzsanna – Györgyi Zoltán